

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمین و صل الله علی سیدنا محمد وآله طاهرین

اللّٰهُمَّ عَجِّلْ لَوْلِیْكَ الْفَرَجَ

هفدهمین قسمت از خطبه شعبانیه در باب اطعام مؤمنین در افطار ماه رمضان است که همه مستحضر هستید ثواب های ویژه ای را گفته اند.

و در این فراز پیامبر خاتم صل الله علی محمد وآله وسلم نکات زیبایی را در این باب مطرح فرموده اند:

"أَيُّهَا النَّاسُ ، مَنْ فَطَّرَ مِنْكُمْ صَائِمًا مُؤْمِنًا فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عِتْقٌ نَسَمَةٍ وَمَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ"

کسی که در این ماه مبارک مؤمن روزه داری را افطاری بدهد و او را بر خوان احسان خودش مهمان کند دو ثواب برای او هست:

اول: آزاد کردن یک برده از بردگی. که خب این کار کمی نیست، کاری است که در احکام شرعی ما این کار را معادل با کفاره بعضی از گناهان سنگین دانسته اند. مثل افطار عمدی روزه ماه رمضان یا مثل قتل غیر عمد یا موارد دیگر که در قوانین حقوقی اسلام آمده است. به هر حال ثواب آزاد کردن یک بنده برای او هست و باعث آمرزش تمام گناهان گذشته او می شود.

"وَمَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ"

مغفرت برای تمام گناهی که تا اون لحظه از این فرد صادر شده است.

"فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَلَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ!" اصحاب عرضه داشتند که یا رسول الله این دستوری که شما می دهید، فقط برای پولدار هاست، فقط برای ثروتمندان است، برای ما مردم عادی مقدور نیست که بخواهیم افطاری بدهیم. هزینه ای کنیم و سفره ای پهن کنیم. این برای ما شدنی نیست:

"وَلَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ!" همه ما توان این کار را نداریم.

خب در جواب می شد پیامبر بفرمایند که خب اگه توان ندارید، نداشته باشید و این ثواب برای ثروتمندان باشد و بقیه از این ثواب محروم باشند، مانعی ندارد. پیامبر راه دیگری را گشودند، این باب نشان می دهد که باب ثواب را خدا برای همه گشوده است. حضرت فرمودند:

"اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ ، "

از دوزخ خدا پرهیز کنید. از جهنم خودتان را دور کنید، ولو به نصف از یک خرما باشد. قسمتی از یک خرما باشد.

"اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشَرْبَةِ مِنْ مَاءٍ "

از جهنم پرهیز کنید، ولو با یک مقداری از آب نوشاندن به یک مؤمنی که در حال روزه است و هنگام افطار عطش دارد. عطش او را با یک ظرف آب بر طرف کنید.

خب در این جا دقت در این مسئله که راه ثواب را برای همه باز کردند و بر احدی راه را مسدود نکردند. ثروتمندان سفره بیاندازند و کسانی که ندارند ولو شده با یک خرما یا نصف دانه ای از یک خرما هم در افطار ماه رمضان سهیم باشند و دیگران را افطار بدهند و از این ثواب بزرگ بهره ببرند.

اینجا خوب است که دو نکته را تذکر بدهیم و مطلب را جمع کنیم.

نکته اول این که در کتاب شریف اصول کافی ، کتاب العلم مرحون کلینی در ذیل آیه کریمه: "فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ"^۱

اشاره زیبایی دارند از معصوم سلام الله علیه که فرمودند:

"فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ قَالَ قُلْتُ مَا طَعَامُهُ قَالَ عِلْمُهُ الَّذِي يَأْخُذُهُ عَمَّنْ يَأْخُذُهُ"^۲

یعنی همان گونه که معده ما نیاز به طعام دارد، روح ما هم نیازمند به طعام معنوی است و آن آیه قرآن ظاهرش این است که انسان هنگام غذا خوردن به غذای خودش توجه کند. اما امام علیه السلام می فرمایند که:

^۱ آیه ۲۴ سوره عبس

"إِلَىٰ عِلْمِهِ الَّذِي يَأْخُذُهُ عَمَّنْ يَأْخُذُهُ"

علمی که دارد فرا می گیرد از کجا فرا می گیرد، از کدام سرچشمه دانش و علم خودش را افزایش می دهد. آیا سرچشمه ای است که خدا و رسول خدا و ولی خدا راضی هستند یا نه.

بر مبنای این حدیث شریف اصول کافی می شود گفت که در ماه رمضان اگر کسی توفیق پیدا کند که خوراک علمی هم به مؤمنین و شیعیان امیرالمؤمنان السلام الله علیه برساند ثوابش کمتر از ثواب افطاری دادن نخواهد بود. نکته دومی

که بجاست در این مجموعه ۱۷ روز ما نامی از ذکر مقدس حضرت اباعبدالله الحسین، سید الشهداء السلام الله علیه نداشتیم، از ایشان هم نامی ببریم و یادی بکنیم از آن بزرگوار.

پیامبر صل الله علی محمد وآله وسلم می فرمایند: "اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشَرْبَةِ مِینِ مَاءٍ"

از آتش پرهیز کنید ولو اینکه با نوشاندن کمی آب باشد و جا دارد عرضه بداریم یا رسول الله این امت نسبت به توصیه ای که شما فرمودید: یک مؤمنی را دم افطار یک استکان آب دستش بدهید، ثوابش آزاد کردن بنده است و نجات از تمام گناهان عمر، کل گناهان گذشته آمرزیده می شود، این امت آنقدر به شقاوت افتادند که در ظهر عاشورا به سبب بزرگوار پیامبر هم رحم نکردند، در حالیکه آن حضرت اظهار عطش شان را کردند از باب اتمام حجت، "یستقی شربه من ماء"^۳ را فرمودند، ولی با کمال تاسف باید بگوییم که :

خوش داشتند حرمت مهمان کربلا

از آب هم مضایقه کردند کوفیان

خاتم ز قحط آب سلیمان کربلا

بودند دیو و دد همه سیراب و می مکید

فریاد العطش ز بیابان کربلا^۴

زان تشنگان هنوز به عیوق می رسد

صل الله علیک یا اباعبدالله

الکافی / جلد ۱ / كِتَابُ فَضْلِ الْعِلْمِ / بَابُ النُّوَادِرِ ۲

مثیر الاحزان، ص ۵۵ ۳

محتشم کاشانی / دیوان اشعار / ترکیب بندها ۴